

Poet Jayadeva's Geetha Govinda: Love and Divine Oneness

ಕವಿ ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದ: ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ದೈವದ ಏಕತೆ

Dr. H N MANJURAJU

SELECTION GRADE LECTURER IN KANNADA

GOVT. FIRST GRADE COLLEGE FOR WOMEN, K R NAGAR, MYSORE
DIST.

ಡಾ. ಹೆಚ್ ಎನ್ ಮಂಜುರಾಜು

ಆಯ್ಕೆ ಶ್ರೇಣಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಕೆ ಆರ್ ನಗರ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ABSTRACT

Jayadeva (born c. 1170 CE), was a Sanskrit poet during the 12th century. He is most known for his epic poem Geetha Govinda, which concentrates on Krishna's love with the gopi, Radha, in a rite of spring. This poem, which presents the view that Radha is greater than Krishna, is considered an important text in the Bhakti movement of Hinduism.

He is an accomplished poet who excels in lexicon, though not in the genius of the neo-avant-garde musician Jayadeva. His versatility is expressed in one verse. No other poet has more ingenuity than meticulously arranging finely tuned words for tuning. Jayadeva is adept at crafting tuneful circles.

It is a testament to the tremendous popularity of this poem, from Kashmir to Kerala, from Gujarat to Assam, to actors, devadasis and many tune dances. Even today many of these poems can be found in different art galleries. For the Vaishnavas it was the invention of unselfish devotion; an unprecedented melodramatic spectacle for musicians, the poet himself wrote in his book, "If you are interested in the memory, or curious of the lavish melodies, enjoys the melody;

The main purpose of the poem here is not to narrate the history of Krishna, but to sound the melodies of Rasaleela and the erotic ballads. The lyric lyrics, the passionate devotional, theatrical dialogue, the aesthetics of acting, the poetic flow of eroticism — everything is beautifully, unpretentiously, fused.

The influence of Jayadeva's talent on the latter is so common that all the poets of this species have followed the example of Jayadeva, who has been tattooed. The story has only been changed by Radha Madhava, not Rama-Sita or Shiva-Parvati. So, in this article, about Jayadeva's song. A survey of the work of Prem Advaitam, written by Dr. L N Swamy, is conducted.

KEY WORDS: ಭಕ್ತಿಪಂಥ, ರಾಸಲೀಲೆ, ಮಧುರಭಕ್ತಿ, ಗೋಪಿಕೆಯರು, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ, ಅಷ್ಟಪದಿ, ಸಂಗೀತ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಶೃಂಗಾರ, ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಲಲಿತಕಲೆ, ನೀತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ

"ಪ್ರೇಮವು ಗಂಡಸಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವಾದರೆ, ಹೆಂಗಸಿನ ಜೀವನವೇ ಪ್ರೇಮ" ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿ ಲಾರ್ಡ್ ಬೈರನ್ ಮಾತು. "ಪ್ರೇಮವಾ.....ಅದು ಅತಿ ಮಧುರ; ಅತಿ ದುಷ್ಟ ಇಷ್ಟ ಸಂಕಟ! ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಏಕಾತ್ಮದ ಅನುಭವ; ಎರಡು ಉರ್ಜಾಶಕ್ತಿಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸೇರಿ ಸಂಯೋಗಗೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆಚಾರ್ಯ ರಜನೀಶರು. "ಪೆಣ್ಣೊಲಿದ ನಲ್ಲನಿರೆ, ಗಂಡೊಲಿದ ನಲ್ಲೆಯಿರೆ, ಸಿರಿ ಬಾಳ್ಗೆ ಸಿಂಗಾರ ಸೊಗಕೆ,

ಹೊಯ್ ಕೈಯಿಹುದೆ, ಪೇಳ್, ಬದುಕಿನಲಿ" ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ, "ಒಲವಿಗೆ ಒಲವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಿದೆ ಕೊಡುಗೆ?" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆ ಎಸ್ ನ.

ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರ ಲಕ್ಷ ತಾರೆ ನೀಹಾರಿಕೆಗಳಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿವೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ತೆತ್ತುಕೊಂಡಿರುವಷ್ಟು, ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವಷ್ಟು ಇನ್ನಾವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸ್ಪಷ್ಟ: ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜೀವನವಿಲ್ಲ. "ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಹೂವು ಅರಳಿತು ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ಕವಿ ಕೇಳುವಾಗ ಇದರ ಸಾಹಚರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಸಹಜ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ; ಪ್ರೇಮವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಕಾಸದ ಬೀಜವಲ್ಲವೇ ಇದು!

ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆಗಳಷ್ಟು ಜನಪ್ರೀತಿ ಗಳಿಸಿದ, ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನಜನಿತವೆಂದರೆ ಅದು ರಾಧಾ ಮಾಧವ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಸಂಭ್ರಮ. ಹಾಡಿಲ್ಲದೆ ರಾಧೆಯಿಲ್ಲ; ರಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮುರಳಿಯಿಲ್ಲ; ವೇಣುವಿಲ್ಲದೆ ಗೋಪಾಲನಿಲ್ಲ; ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರಿಲ್ಲದೆ ಶೃಂಗಾರವಿಲ್ಲ; ಶೃಂಗಾರವಿಲ್ಲದೆ ರಸಕೆ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ; ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಲೆಯಿಲ್ಲ.....ಎಂದು ಬೆಳೆಸುವಷ್ಟು ರಾಧೆಯು ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಜತೆಯ ಕತೆಯು ವಿವಾದಕ್ಕೂ ಪಕ್ಕಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಂವಾದಕ್ಕೂ ಪಕ್ಕವಾಗಿದೆ. ".....ಗಾಳಿಯಲೇ ಇದೆ ಕೊಳಲಿನ ನಾದ; ಕಣಕಣದಲ್ಲೂ ಪ್ರಣಯೋನ್ಮಾದ; ಕಡೆಗಣಿಸುತ ಈ ಲೋಕವಿರೋಧ; ಯಮನೆಯ ಬಳಿಯೇ ಇರುವಳು ರಾಧ....." ಎಂದು ತದೇಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ ಕವಿ ಹೆಚ್ ಎಸ್ ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪು ತಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಂತೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ರಚಿಸಿ, ಹಾಡಿ ತಮ್ಮ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವೇ ಇದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರೇಮ, ವಿರಹ, ಮುನಿಸು, ಸಖಿಯರ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಸೊಗಸು- ಹೀಗೆ ಈ ಸುಕುಮಾರವಾದ ಶೃಂಗಾರ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತಿ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ

ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಣಯವು ಲೋಕೋತ್ತರ ಧ್ಯಾನವಾಗಿ, ದೈವವಾಗಿ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಾಗಿಸುವ ಪವಾಡ ಈ ಸಂಗ-ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿರುವುದು. ಸನಾತನ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯೇ ಹಾಗೆ! ಅಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕದ ಕಾಮದ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಹೊರಳುವ ಆಮೋದವಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮದ ಕಮಲವರಳಿ ದೈವಿಕಾಂಶ ಹೊಂದುವ ಚೋದ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ಆದರ್ಶನೀಯ ಮತ್ತು ಅನುಕರಣೀಯ. ಪೂಜನೀಯವೂ ಆಗುವುದೇ ವಿಶೇಷ.

ಗೀತಗೋವಿಂದದ ಜಯದೇವನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ತುಂಬ ಸಮೀಪವಾದವನು. ಜಯದೇವನನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಡು-ನರ್ತನಗಳಂತೂ ತುಂಬಾ ಇವೆ. ಎಸ್ ವಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು, ಎಚ್ ಎಸ್ ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಮತ್ತು ರಂಗರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದವರು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮರ್ಥವಾದ ಶುದ್ಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಗೀತಗೋವಿಂದದ ಸಕಲ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತುಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಹತಹಿಸುವ ಸಹೃದಯತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಭಾವಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಇದನ್ನು ಅನುಭಾವಿಸುವುದು ತಾನೇ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಸ್ವಾಮಿಯವರಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕ- ಇಬ್ಬರೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹದವರಿತ ಪಾಕವಾಗಿ ಹಂತ ಹಂತವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸದೃಢವಾಗಿ ಮೈದಾಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮೇಲರಿಮೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೀಳರಿಮೆ ಇಣುಕಿಲ್ಲ, ಕಾಡಿಲ್ಲ. ಓದುಗ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕೈಂಠ್ಯವು ಒಟ್ಟಂದದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಹಂಕಾರಪೋಷಕವಾಗಿ ತೀರಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದೆ ತೆವಳುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಅರ್ಥಹೀನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನರಿತು, ಅದರ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಅದು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಹಾಲಾಹಲ-ಕೋಲಾಹಲ ರಾದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮುಂಗಂಡು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಕೈಬೀಸಿ ಹೊರಗೆ ಬರದೇ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದೆ. ದಾರಿ ತಪ್ಪುವುದಿರಲಿ, ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದೆ. ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಮರೆತು ಅವಿಚಾರ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದೇ ಬಯ್ಯುವುದೇ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ನೋಯಿಸುವುದೇ ಫ್ಯಾಷನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದೈವೀಕರಿಸುವ ಸನಾತನ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಕಾಲೀನಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆಗಳೆರಡೂ ಮಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಕಾಲದ ಕಾಸಿನ ಸರ, ಡಾಬು, ಬುಗುಡಿಗಳಂಥ ಚಿನ್ನದೊಡವೆಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ, ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಹೊತ್ತಿನ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನೆಯಿಂದಾಚೆ ಎಸೆದರೆ ಮೂರ್ಖತನವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೇನು? ವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಹೊಂದಿರುವ ಹಟಮಾರೀ ಚಂಡಿ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥದನ್ನು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು "ಅವಿದ್ಯೆ" ಎಂದು ಕರೆದು ದೂರವಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಲೆಯಿಂದ ನೋಡುವುದೇ ಇದರ ದುರಂತ. ತಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದೇ ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯೆಯ ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಇನ್ನು "ಪರಾವಿದ್ಯೆ"ಯನ್ನಂತೂ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಈಗಿನವರು ಮಾಡಲಾರರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ "ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ"ಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಈಗಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ರೋಗ. ಹೃದಯದ ದನಿಗೆ ಓಗೊಡುವ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬಾಳುವೆಗೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಭಾವ-ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಡಿಎನ್‌ಎ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ನಾನು ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆ? ನನ್ನ ಬದುಕು, ನನ್ನ ಪರಿಸರ, ನನ್ನ ಅನುಭವ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ತಿಳಿವನ್ನು ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಎಂಬುವನು ಎಲ್ಲೋ ಯಾವಾಗಲೋ ದಾಸ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಬರೆದನೆಂದು ಕೈ ಬಿಡಬೇಕೆ? "ನೀನು ಸರಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ತಪ್ಪಲ್ಲ! ನನ್ನ ಜಾಗದಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀನು ಬದುಕಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ! ಸಿದ್ಧಾಂತಕೆ ನೇಣಾದ ಜೀವಂತಶವಗಳು ನೇತಾಡುವಾಗ ಮಾತಾಡಿ ಮಲಿನವಾಗದಿರು ಮನವೇ..... ಕಂಪಿಸು, ಅನುಕಂಪಿಸು ತನುವೇ..... ಬದುಕ ಬೆದಕದೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿರು ಮಗುವೇ ಎಂದು ಹಾಡಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮನೋವೈಕಲ್ಯವನ್ನೇ ಆನಂದವೆಂದು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾ ಅತಂತ್ರವಾಗಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತ. "ಮಮತಾಜಳನು ಹುಗಿದು ತಾಜಮಹಲನು ಕಟ್ಟಿ ನಿಜದುಃಖ ಮರೆಸಿ" ಮೆರೆದ ಮೆಹನತ್ತನ್ನು ನಾವು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾಮವನ್ನೇ ಪ್ರೇಮವೆಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸುಖಾಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯು ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನತ್ತವನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದೇ ಪ್ರೇಮವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಜೀವವು ದೇವನಾಗುವತ್ತ ಸಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಬದುಕು ಅಸ್ವಸ್ಥ ಮತ್ತು ಅತಂತ್ರ.

ಪಾಷಂಡಿ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕರ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಲಲಿತಕಲೆಗಳೂ ನಿರರ್ಥಕ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ದೈವವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ! ಇವರಿಗೆ ವಚನಕಾರರು ಬೇಕು; ಅವರು ತಲಪಲು ಹೊರಟ ಕೂಡಲಸಂಗ ಅಥವಾ ಗುಹೇಶ್ವರ ಬೇಡ. ದಾಸರು ಬೇಕು, ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಬೇಡ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಬೇಕು, ಆತನ ನೀತಿ ಬೇಡ. ಬೇಂದ್ರೆ ಬೇಕು, ಅವರ ದಾರ್ಶನಿಕತೆ ಬೇಡ. ಕುವೆಂಪು ಬೇಕು, ಅವರೊಪ್ಪಿದ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಬೇಡ. ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ವ್ಯಭಿಚಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾ ವಿಮರ್ಶೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಬತ್ತಿಸುತ್ತಾ ಅಖಂಡ ಅರಿವನ್ನು ಒಡೆದು ಕಂಗೆಡಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೆರೆಯುವುದೇ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿಜೀವಿಗಳ ಸರಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದ ಹೆಳವರು ಇವರು. ಪಕ್ಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗಳು ಜೀವವನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮದತ್ತ ತುಡಿಯುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಬರುವಂಥವು. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಬದುಕಲು ಸುಮ್ಮಾನ ಹೊಂದಲು ಥಿಯರಿಗಳೇಕೆ? ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಓದನ್ನೂ ಅದರ ಅನುಭವವಿಶೇಷವನ್ನೂ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖಿಸುವ-ಸಂತೋಷಿಸುವ ಹಾದಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದೆ, ಇಂದಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವ ದರಿದ್ರ ವ್ಯಾಸಂಗ. ಹಾಗಾಗಿ, ನಮ್ಮ ರಕ್ತದ ಅಂಗಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತೀಕವೇ ಆಗಿ, ಭಾರತೀಯ ತತ್ವದ ಸತ್ತವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಔನ್ನತ್ಯದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿರುವ "ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಮೇಯ"ವನ್ನು "ಇತಿಹಾಸವಲ್ಲ; ಕಲ್ಪಿತ ಕತೆ, ಪುರಾಣ" ಎಂದು ಕೈ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ; ಅದು ನೀಡುವ ಬದುಕಿನ ಸಂದೇಶವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನರಿಯದೇ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತೆವಳುತ್ತೇವೆ. ಬೇಕೆಂತಲೇ ಮರೆತವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮಾತಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮಲಿನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ಮಡಿ ಇಂಥವರದು!

ಅಂದರೆ ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಗೀತಗೋವಿಂದವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡ ಹೊರಟರೆ ಏನೂ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭೋಗಿ ಎಂದೂ ರಾಧೆಯನ್ನು ದುರ್ಮಾರ್ಗಿ ಎಂದೂ ಸಖಿಯರನ್ನು ತಲೆಹಿಡುಕರೆಂದೂ ಕರೆದರೆ ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಅರ್ಥವುಂಟೆ? ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಬದುಕು ಖಾಲಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಬದುಕಿನ ಖಾಲಿತನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ನಂಬಿದರೆ ನಾಕ; ನಂಬದರೆ ನರಕ ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ.

"ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಧೆಯು ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು; ನನಗೂ ಆಕೆ ಕೃಷ್ಣನ ತೋರಿದ ದೇವರು ನೀಡಿದ ಕಣ್ಣು" ಎಂದು ಕವಿ ಹಾಡುವಾಗ "ಹೌದಲ್ಲ!" ಎಂದಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭೋಗದ ಮೂಲಕ ಯೋಗವನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ, ಭೋಗದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಬೇಡಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. ತರ್ಕದಿಂದಲೇ ಹೊರಟು ತರ್ಕದಾಚೆಗೆ ತಲಪುವ ಪರಿಯನ್ನು ಇದು ನಿರಂತರ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯವು ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ತರ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯ ಸಾಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಿಳಿವನ್ನು ಅವಿರತ ಹೇಳಿದೆ. ಎರಡು ಅತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಸತ್ಯ ಮನೆ ಮಾಡಿದೆ, ಸೌರಭವ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಾ ಹರಡುತ್ತಿದೆ. ಅರಿಯುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಬೇಕು; ಆಘ್ರಾಣಿಸುವಂಥ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿರಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ತತ್ವಬೋಧೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವ, ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಸಹೃದಯತೆ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯ. ಗೀತಗೋವಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ ಜೀವ-ದೇವ ಸಂವಾದದ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ "ನಿಜದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ" ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಅರಿವಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಇಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಾಣ್ಕೆಗಳಿಂದ ಕಂಡರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಸಕಲ ಚರಾಚರವನ್ನು ಪುರುಷ ಎಂದೂ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲಗುಣ ಎಂದೂ ಪುರುಷ ಎಂದರೆ ಅಂಥ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದುದ್ಯವ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಜನ್ಯ-ಜನಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಕಲಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿ ಜೀವವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತು ತಿರುವು ಮುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಕಲಭಕ್ತಗಡಣವು ಅದು ಹೆಣ್ಣೆರಲಿ, ಗಂಡಿರಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಗೊಂಡ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತಗೊಳ್ಳುವ

ಚೇತನಾತ್ಮ್ಯ ಪರಮಹಂಸರು ಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದಂತೆ; ಶರಣರು ಹೇಳುವ "ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗಪತಿ" ಪರಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಇಂಥ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪರಮ ಆತ್ಮ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಆ ಮೂಲಕ ನಾನತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಿದೆಯೋ ಅರ್ಪಣೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವೀಕೃತ! ಎಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮಾರಾಧನೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿ ಅಪ್ಪುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಪುರುಷತ್ವ. ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷಗಳೆಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಅನುಭಾವದ ಕೊಳು-ಕೊಡುಗೆ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಾಚೆಗಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಲು ಹೊರಟ ಆತ್ಮಪಯಣ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೇರಲು ತವಕಿಸಿದ ಅಂರ್ಯಾತ್ರೆಯ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ. ಯೌಗಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ "ಒಂದುಗೂಡುವ" "ಏಕತ್ರ" ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೊರಟುನಿಂತ ಪ್ರಯಾಣಪೂರ್ಣವಿದು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಂದಂಶವೇ ಆದ ಜೀವಾತ್ಮವು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅಹಮನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿನೀತವಾಗಿ ಕೇವಲ "ಸೊನ್ನೆ"ಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರುವ ಹಂಬಲದ ತುಮುಲ! ಈ ತುಮುಲದ ದಾರಿಯೇ ಮಧುರಾಲಾಪನೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನಾವರಿಸಿದ ಪ್ರೇಮಮಯ ಭಾವ. "ಯಾವ ಮೋಹನ ಮುರಲಿ ಕರೆಯಿತು ದೂರ ತೀರಕೆ ನಿನ್ನನು; ಯಾವ ಬೃಂದಾವನವು ಸೆಳೆಯಿತು ತನ್ನ ಮಿಂಚಿನ ಕಣ್ಣನು" ಎಂದು "ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ" ಅಡಿಗರು ಬರೆದಿರುವುದು ಇಂಥ ಮಧುರಭಕ್ತಿಯ ರಾಧೆಯಳಲನ್ನೇ! ಹಾಗಾಗಿ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಗೀತ-ನಾಟ್ಯ-ಕಾವ್ಯ-ಲಲಿತಕಲೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೇಮಕೇಂದ್ರಿತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ರಸ ಇದರ ಸಾಧನ. ಭಕ್ತರೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಧಕರು. ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಎಡರುತೊಡರನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯುವವರು. ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಕಾಮ ವಿರುದ್ಧ ಪದವಲ್ಲ; ವಿರುದ್ಧವೇ ಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರೆ

ನಾನು "ಗರ್ವ" ಎಂದು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗರ್ವ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ.

ಭಕ್ತರು ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮಿಯು ಪರಿಣಯವನ್ನು ಆದರಿಸುವಂತೆ. ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲೆಯರು ಲೌಕಿಕದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಒಲವಿನ ಚೆಲುವನ್ನೀಂಟುವಂತೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನಾಗಿ, ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ, ತನ್ನ ಜೀವ-ಜೀವನದ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯವಾಗುವ ಮಧುರಭಕ್ತೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಸೋಜಿಗವಿದು! "ದೇಹವಿದು ನೀನಿರುವ ಗುಡಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಗುಡಿಸುವೆನು ದಿನದಿನವೂ ದೇವ ದೇವ" ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಹಾಡು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ದನಿಗೂಡಿಸಬೇಕೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ! ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಂತರ್ಯ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಜೀವ-ಭಾವದ ಒಡೆಯ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನದೇ ಅಲ್ಲವೇ.....ಅವನೇನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ.....ಅಥವಾ ನನಗೇ ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ!? ಇದೇ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವಾನುಭಾವ.

ಇಲ್ಲಿ ನೀತಿ-ಅನೀತಿ, ಅಕ್ರಮ-ಸಕ್ರಮ, ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆ-ಲೋಕವಿರೋಧ, ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲ, ಸಮಯ-ಅಸಮಯ ಯಾವುವೂ ಲಗತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯೋಗವೆಲ್ಲ ಭೋಗವಾಗಿ ಬಿಡುವ, ಭೋಗವೇ ಯೋಗವಾಗಿ ಬಿಡುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಸ್ಮಯವಿದು. "ಗಂಟೆಗಳ ನಾ ಹೊಡೆಯೆ, ಶಂಖವನು ನಾ ಉದೆ, ಮಂಗಳಾರತಿಯ ನಾ ಬೆಳಗಲರಿಯೆ.....ನಿನ್ನ ಸಂಗವ ತೊರೆಯೆ, ನಿನ್ನನೆಂದಿಗು ಮರೆಯೆ, ನಿನ್ನವನು ನಾನಲ್ಲವೇನು? ದೊರೆಯೆ!" ಇದಲ್ಲವೇ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ. ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿರುವ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿಬಿಡುವ ಬೆರಗಿದು. ಮೀರಾಬಾಯಿಯು ಗಿರಿಧರ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ತೆರದಿ, ರಾಧೆಯು ಮಾಧವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕು ಚನ್ನಮಲ್ಲನನ್ನೇ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಹಾಗೆ!

ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಮಭಾವವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಒಲಿದ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಕೊಡುವ-ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಹರಟುವ-ಮುನಿಯುವ-ರೇಗುವ, ಗುಸುಗುಸು ಪಿಸುಮಾತಾಡುವ-ಕೆಣಕುವ-ಕಿಚಾಯಿಸುವ, ಬೇರ್ಪಡುವ-ಒಂದಾಗುವ, ವಿರಹದುರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುವ, ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುವ, ಒಂದಾಗಲು ಹಾತೊರೆಯುವ, ಒಂದಾಗಿ ಸುಖಿಸುವ-ಆನಂದಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಸುಖಭೋಗಲೋಲುಪವು ದೈವಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ; ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುರಪ್ರೇಮ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಯೋಗ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ನಿಯೋಗ!

ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದವು ಲಲಿತಕಲೆಗಳ (ನೃತ್ಯಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ) ಹುಟ್ಟನ್ನೂ ಅದು ವಿಕಸಿತಗೊಂಡ ಗುಟ್ಟನ್ನೂ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಗೋಪಾಲನ ಮುರಳಿಗಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ರಾಧೆಯ ವಿರಹ-ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಈ ಸಂಚಾರಿಭಾವಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವಾಗ ನಾಟ್ಯ. ಇನ್ನು ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳು ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾವರವಾಗಿಸುವ, ಅಮೂರ್ತಭಾವಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತವಾಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವ ಮಾಟಕೂಟ ಕೌಶಲ್ಯ. ಭಾರತೀಯ ಆಲಂಕಾರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ನಾಟ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಉಗಮವನ್ನು ಶಿವತಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ವಿಚಾರ ಅಂದರೆ ಗೀತಗೋವಿಂದದ ಪಾತ್ರಪ್ರಪಂಚ ಇದೇ ಬಗೆಯದು. ಸ್ವತಃ ಜಯದೇವನೇ ರಾಧೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರುವ ತನ್ನ ತವಕವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೇ "ಕಾಣ"ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯವರೇ ಸಂಶೋಧಿಸಿ, ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ದಂತಕತೆಗಳೇ ಪೂರಕ ಪುರಾವೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಸ್ವತಃ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ರಾಧೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಜಯದೇವನಿಗೆ ಏನೋ ಅಳುಕು. ಅದನ್ನು "ಹೇಗೋ ಬರೆದು", ತಪ್ಪಾದೀತೆಂದು ಅಳಿಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ

ಹೋದವನಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಅಚ್ಚರಿ. ಸ್ವತಃ ಕೃಷ್ಣನೇ ಜಯದೇವನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬರೆದು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಮಡದಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ! ಇದರ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಈ ಮುನ್ನ ಕಾಳಿದಾಸನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಂದೆ ಬಂದವರಿಂದ ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇದು ಜಯದೇವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇನಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರೆಲ್ಲ ಬರೆದ, ಕಲ್ಪಿಸಿದ, ದಾಖಲಿಸಿದ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ "ಮಾನುಷ ಪ್ರಪಂಚ"ವನ್ನೇ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲವೇ! ಆದರೆ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಿಯಕರ-ಪ್ರಿಯತಮೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಜೀವ-ದೇವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಕಷ್ಟದ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ. ಅದರಲ್ಲೂ ಲೋಕವಿರೋಧ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ರಾಧೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೇರುವ ಕತೆ ಹೇಳುವುದು ಎಂಥ ಅಪಾಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾದರೂ ಜಾರ-ಜಾರೆಯರ ವ್ಯಥೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರದ ವೈಭವೀಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಜಯದೇವನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ, ಲೋಕನಿಂದ, ಅದರ ಅಡ್ಡಪರಿಣಾಮ, ರಾಧೆಯ ಗಂಡ-ಮಕ್ಕಳು-ಮನೆಯವರು ಯಾವುದನ್ನೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಶುದ್ಧ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚಂದದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಪದಿಗಳು ಅವತರಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ಮಯತೆಯು ಚಿನ್ಮಯತೆಯಾಗುವ ಅಮೃತಘಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಗರಾಗವು ಅನುರಾಗವಾಗಿ ದೈವಪ್ರೇಮದ ಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ, ವಿರಾಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. "ತೊರೆದು ಜೀವಿಸಬಹುದೇ ಹರಿ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ.....ರಾಯ ತಾ ಮುನಿದರೆ ರಾಜ್ಯವನೆ ಬಿಡಬಹುದು, ಕಾಯಜಾ ಪಿತ ನಿನ್ನ ಘಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗದು...." ಎಂದು ಕನಕದಾಸರು ಕೀರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಶ್ಲೀಲತೆ ಇಣಕಿಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ದೇಹದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿ ಜಯದೇವನಿಗಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪೂಜನೀಯವಾಯಿತು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಹಾಡಾಯಿತು. ರಾಧೆಯ ಪಾಡು ಸಂವೇದನಾ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಯಿತು.

ರಾಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಲೋಕ ವಿಲೀನವಾಯಿತು. ಹೇಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಅಂದಿಗೂ ಇಂದಿಗೂ ಜಯದೇವನು ಮಾದರಿಯಾದನು.

ಭೋಗ-ಯೋಗ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರತಿ-ನಿಧಿ. ಈತನ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲ ಪರಮಗಂತವ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಭವ್ಯಾನುಭೂತಿಯು ದಿವ್ಯಾನುಭೂತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭವವು ದಿವವಾಗಬೇಕು; ಅನುಭವವು ಅನುಭಾವವಾಗಬೇಕು. ಜೀವವು ದೈವದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಾದಾಗ ಕಾಮವು ಚಪಲವಾಗದೆ ಪ್ರೇಮವಾಗುವ ಚಲವಾಗುತ್ತದೆ. "ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮೋಡ ಕಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆ? ಹನಿಯೊಡೆದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಸಿರು ಮೂಡಿತು ಹೇಗೆ" ಎಂದು ಕವಿ ಕೇಳುವಾಗ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವುದು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಸಂಬಂಧವಿರುವ ಶುದ್ಧಪ್ರೀತಿ ಎಂದರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ದಾರ್ಶನಿಕ ಸಂತರು "ಜೀವಕಾರುಣ್ಯ" ಎಂದು ಕರೆದು ಮೌಲ್ಯ ಮಾಡಿದರು. 'ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಅದರ ರೀತಿಗೆ ಕಣ್ಣಹನಿಗಳೇ ಕಾಣಿಕೆ; ಹೊನ್ನ ಚಂದಿರ ನೀಲಿ ತಾರೆಗೆ ಹೊಂದಲಾರದ ಹೋಲಿಕೆ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕವಿನುಡಿಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದೇ ಲೋಕನಿಯಮ, ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿ, ದೇವದೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಲೇಖಕರು ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶೃಂಗಾರವೆಂಬುದು ದೈವಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನೇರುವ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಪ್ರೇಮಾತ್ಮವಾಗದೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ರೂಪಾಂತರವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಮಧುರಾತಿಮಧುರ ವಿರಹದ ನೂರು ತರಹದ ಭಾವೋಲ್ಲಾಸವು ಭಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಸ್ತರವಷ್ಟೇ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಮಧುರಭಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕು.

ಏಕೆಂದರೆ ಲೌಕಿಕ ಸೆಳೆತ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು ತೀರಿದ ಮೇಲೂ ಪ್ರೇಮ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆಗ ಅದು ಲೋಕೋತ್ತರವಾಗುತ್ತದಷ್ಟೇ.

ಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸದರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತವಿದು. ಪ್ರೇಮಕಾಮದ ಉತ್ತುಂಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಂತೋಷದ ಕ್ಷಣವೇ ಧ್ಯಾನದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವ ಆನಂದ. ವಿಷಯಾನಂದ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಗಳೆರಡೂ ಸಾಗುವ ಮಾರ್ಗ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ ಒಂದೇ. ಆದರೆ ಕಾಮದ್ದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸುರತ ಸುಖ; ಪ್ರೇಮದ್ದು ಶಾಶ್ವತ, ಭಗವನ್ನಿಯಾಮಕ ಸಖ್ಯ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವ, ಅರ್ಚಿಸುವ, ಹಾತೊರೆಯುವ, ಅವಧರಿಸುವ, ಆನಂದಿಸುವ ಮಧುರಾಲಾಪ. ಇದು ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಇದನ್ನು ಜಯದೇವನು ತನ್ನ ಅಷ್ಟಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧಾಮಾಧವ ವಿಲಾಸದ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಗೀತಗೋವಿಂದದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಇವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣೆಗಳು ಸಾಗಿರುವ ರೀತಿ ಅನನ್ಯ. ಅಷ್ಟಪದಿಗಳ ಎಲ್ಲ ಮಗ್ಗಲುಗಳು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಪರಿಚಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೇ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅರ್ಹತೆ. ಒಂದು ಸತ್ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅದರೆಲ್ಲ ಅಹ್ಲಾದ-ಆಮೋದಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಓದುಗರನ್ನೂ ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸಾರ್ಥಕತೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ರಣಯ ಪರಿವೇಷದ ಪ್ರೇಮ ಸಲ್ಲಾಪವಾಗಿ ಉಳಿಯದೇ ಆತ್ಮವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವ, ಪರಮಾತ್ಮವೇ ಜೀವಾತ್ಮಕ್ಕೆ ತುಡಿಯುವ- ಇವೆರಡರ ನಡುವಿನ ತಳ್ಳುತಾಕಲಾಟಗಳು ಮಿಡಿಯುವ ಪರಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ "ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆಲ್ಲವನು ಬಿಚ್ಚಿಡುವೆ ಓ ಗುರುವೇ ಅಂತರಾತ್ಮ" ಎಂದು ಬಯಲಾಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಓದುಗರು

ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವನ್ನೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಚೌಕಟ್ಟು, ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆ, ವಿನ್ಯಾಸ, ಬಳಸಿದ ಕಾಗದ, ಚಿತ್ರಗಳು, ಮುಖಪುಟ, ಮುದ್ರಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಎಲ್ಲವೂ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿದೆ, ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಕಣ್ಮನ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗೋಪಾಲನ ಕೊಳಲನಾದದಷ್ಟೇ ಮೋಹಕವಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕರ ಮಾತು, ಅರ್ಪಣೆ, ಮುನ್ನುಡಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು, ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ ರೀತಿನೀತಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿತಗೊಂಡ ಕ್ರಮಶ್ರಮ ಇವೆಲ್ಲ ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಪಾರ ಅಧ್ಯಯನ, ಸತತ ಅಭ್ಯಾಸ, ಆಕರಗಳ ಸಂಪಾದನ, ಪೂರಕ ಆಕರಗಳತ್ತ ಗಮನ, ವಿಶೇಷ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಸಂಗೀತ-ಛಂದಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ, ಔಚಿತ್ಯವರಿತು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು.....ಇವೆಲ್ಲ ಅನೂಹ್ಯ ಮತ್ತು ಸತತ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿತ! ಇಂಥ ಒಂದು ಆಖ್ಯಾನದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೊರ ತರುವಾಗ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಹಾಗಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ಮುತುವರ್ಜಿಗಳಿಂದ ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪಾವಿತ್ರ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಬೆರೆಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಗೊಂಡ ನೈವೇದ್ಯವೆಂದೇ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಓದಿದ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ಹಾಗನಿಸುವುದು ಖಚಿತ. ಅದ್ಭುತವಾದ ಕೆಲಸ, ವಿಸ್ಮಯ-ಬೆರಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಹಸ. ಅಭಿನಂದನೆ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಸುಮನಸ. ಮಧುರ ಭಕ್ತಿ; ನಾನು ನೀನಾದ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮುಕ್ತಿಶಕ್ತಿ! ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಗೋಪಾಲರಾಧೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಈಶೋಪನಿಷತ್ತು- ಡಿ ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1953
- ಗೀತಗೋವಿಂದ- ಎಸ್ ವಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಸರಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 1961
- ಜಯದೇವ ಕವಿಯ ಗೀತಗೋವಿಂದ- ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಆಸ್ತಿಯ (ಸಂ), ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ, 1956
- ಜಯದೇವ ಕವಿ ಕೃತ ಗೀತಗೋವಿಂದ- ಕೆ ಎಲ್ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 1958
- ಪ್ರೇಮಾದ್ವೈತಂ- ಡಾ. ಲ ನ ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಚಿನ್ಮಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಉಜಿರೆ, 2008
- ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ- ಡಿ ಎ ಶಂಕರ್, ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2005
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿ ಚರಿತ್ರೆ- ಎಂ ಎನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಕವಿಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1976
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ- ಎಸ್ ರಾಮಚಂದ್ರಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1980
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ- ಎಸ್ ಸಂಪತ್ಕುಂಗಾರ್, ಹಂಸಧ್ವನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1992
